

הישן תחת המטה

פרק שני

סוכה כד.

יה א מיי פ"ו מהל'
טומאת מת הל' 7:

רבינו הנגאל

הנה ר' מאיר מתיר דלא חייש לבקיעת הנוד ור' יהודה דחייש לפיכך אומר. ושנין איפוך ואימא הכי הא מתני' דקתני אוכלת בתרומה ר' יהודה היא דלא חייש למיתה והאי דקתני אסור לאכול ר' מאיר דחייש למיתה דתניא עשה לבהמה דופן לסוכה ר' מאיר פוסל ור' יהודה מכשיר ואסיקנא ר' מאיר למיתה חייש לבקיעת הנוד לא חייש. ואסיקנא לר' יהודה לעולם לא חייש למיתה ואמאי אסור בין משום דלית ליה ברירה. פ"י מי יברר לנו כי ודאי היין הנשאר הוא התרומה והמערער שמה אותו ששתה הוא היה התרומה והמערער וכבר פירשנוהו בשחיטת חולין ובכמה מקומות לפיכך לא הארכנו בה עכשיו. וזה שאמר לכשיבקע הנוד אם ישאב וישתה הוא שותה טבלין שכבר נקרא הנוד אבל כל זמן שהנוד קיים אינן טבלין דאמרין הנה התרומה והמערער בנוד (ה) הא דתנן ביה"כ רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו שמה ממות אשתו מעלה עשו בכפרה: (ג פ"י הבהמה מחיצה בידי שמים היא ועמידתה ברוח היא:

חשק שלמה על ר"ח

(א) נראה דל' לדברי דר"מ קאמר והא דתנן וכו'. (ב) נראה דתנן כן וכו'. (ג) אלא צ"ע עקב אמר כל מחילה וכו' פ"י הבהמה וכו'.

אופרין. ואמרין גורה שמה יצקע הנוד ולא יצא לדי צרירה ונמצא שמה טבלים אלמא ר' יהודה חייש לבקיעת הנוד וכל שכן למיתת אדם ור' מאיר לא חייש: איפוך. לא שנינו אצ"י דקדאמרת אלמא איפכא שנינו אצ"י הא דלא חייש ר' יהודה והא דחייש ר"מ ולאו מהלוקא יין שנינו אצ"י אלמא מהך דסוכה דר' יהודה לא חייש ור' מאיר חייש: קשיא דרבי מאיר. דבקיעת נוד אצ"י מאיר דסוכה: דלית ליה ברירה. ואפי' אינו נצקע אסור: אבשיבקע. נצין דצבר כלומר ללא חיישין לה: מתקינין לו. מומנין לכהן גדול לערב^א יוה"כ: שמה תמות אשתו. וכתב (ויקרא טו) וכפר צעדו וצעד ציתו ציתו וזו היא אשתו^ב: בכפרה. צכפרת יוס הכפורים עשה צו מעלה זו שחשט צה צמדי ללא חייש צעלמא: ופרבינו צין למ"ד טעמא דר' מאיר משום שמה תצרת צין למ"ד משום שמה תרוייהו מפרשי לרבי מאיר דמדאורייתא מחילה היא ורצין גזור שמה תצרת או תמות תינת גצי סוכה מצוי וציראות דר' מאיר לתומרא אצל גצי גולל ר' מאיר מקיל וכיון דמדאורייתא צטיל היאך יכול לטהרו מידי טומאת גולל: א"מיה תנן. צעירוצין דבר שיש צו רוח חיים מטמא משום גולל ור' מאיר מטהר. וה"ה דמני למיפרך ממתנית' דלעיל דקתני ולא גולל לקצר אלמא ממתני' אלימא ליה לאקשוי ועוד משום דקתני מטהר צהדיא לשון קולא: רוח חיים לאו צדי אדם הוא שהרי אין רוח צדו לנפשו: העומדת ברוח. על ידי רוח: א"ו מחיצה היא. דעיקר עמידתה דבר שאין צו ממט הוא: דאוקמה בנוד תפוח. סמך הדופן על הנוד תפוח צרות: הרי

(א) עירובין לו: וס"ג.
(ב) שם דף לו: וס"ג.
(ג) יומא ב יד. (ד) עירובין טו. ע"ש. (ה) יומא ב. (ו) שם, (ז) יבמות עו: גיטין מה. (ח) ע"ין בריבור שלפני זה.

ליקוטי רש"י

אופרין. דלית להו צרירה לומר מן החולין הוא שמה ותרומה ומערער ראשון נותרין צדו (ב"ק טו:). עד שיפריש ממש דקסברי אין צרירה ואכל כוס וכו' יש לומר שהוא תרומה ומערער ואפילו מראשון וכו' (מעילה כב.). דלית להו צרירה בתולה צדעת עצמו שהוא עצמו מוליא את היין (גיטין כה:). אבשיבקע. נענין דצבר לאוסרו כלומר ללא חיישין להכי ללא שמה דאי צני מסר ליה לשומר (עירובין לו:). ומטמא משום גוף. א"ס עשאו גולל לקצר מטמא לעולם צהל כמת עצמו ואפילו יטול ממש דתניא צ"י צהמה המקשה (חולין עב.) כל אשר יגע על פני השדה לרבות גולל ודופק (עירובין טו:).

הגהות וצינונים

(א) צ"ל מערב (מנחם משיב נפש): (ב) צ"ל מה הוא (כ"ה בר"ש דמאי פרק ז מ"ד): (ג) רש"א (גליהן) ולפי' הרש"ל ל"ג ליה ועיין ילקוט מפרשים: (ד) צ"ל בריחא ליה (כ"ה בר"ש שם): (ה) יש להוסיף בכותב אצ"ו שארצה אגרש: (ו) צ"ל מהא (כ"ה בר"ש שם): (ז) צ"ל היתה גרושה (כ"ה בר"ש שם): (ח) ובזמן מרובה חיישינן שמה (כ"ה בתוס' יבמות יח ע"א ד"ה דלמא): (ט) תיבת "לאלתר" מיותר (ר"ש מדעסור) ועיין ילקוט מפרשים: (י) צ"ל ורבי יוחנן (בארות המים): (יא) צ"ל לית ליה ברירה (ר"ש דעסור): (יב) רש"א (גליהן): (יג) צ"ל וכי (דפר"ר):

צין ירדו ללא ירדו ומיהו טעם זה לא יתכן דגצי אס צא חכם נמי מתני התם צכל ענין וחשיב ליה צרירה והא דפרין צמרובה (צ"ק דף ט:). דר' יוחנן אדר' יוחנן צההיא דכל המתלקט וצההיא^א דאחין שחלקו לקוחות הן ולא מחלק צין זו לזו משום דכל המתלקט מצבר דצרו צפירוש [וסומך להצבר ע"י תנאו^ב] ניחא^א ליה למימר לעולם דכל הנלקט דקתני ועוד ניחא ליה למימר לעולם לא תיפוך ועוד דאפי' הוה מחלק אכתי קשה ליה מההיא דאמר ר' יוחנן צריש כל הגט (גיטין דף כה:). א"ף אחרון אינו פוסל משום דאין צרירה אע"פ שצבר דצרו כשאומר איזו שארצה אגרש צו ומיהו כי מנריך צריש כל הגט^א תרי מילי דר' יוחנן הוה ליה למימר צריכותא דמההיא דלקוחות הן לא הוה שמעיין דאף אחרון אינו פוסל מטעם דפרישית ועוד יש לומר דהא דדיק ליה לרבי יהודה צרירה מיהא^א דלכי מיית הוה גיטא היינו משום דמוקי פרק מי שחזו (שם דף עג:). צאומר מעת שאני צעולם דהיינו שעה אחת קודם מיתתו שלא היתה השעה מצוררת ולצסוף כשמת אמרי' הוצר דצרי שאתה שעה אחת היתה^א ולפי טעם זה אין לדקדק מדשמאל ומכל מקום פ"י הקונט' אמת דהא צריש כל הגט (שם דף כה:). צההיא דהריני צועלך ע"מ שירצה אצ"י וצההיא דצכל מערבין (עירובין דף לו:). צההיא דאס צא חכם למורה אע"ג דהוה תנאי משמע דלא מהני למאן דלית ליה צרירה ואס תאמר דהכא לא חייש ר"מ למיתה וצפרק ארצעה אחין (יצמות דף כו:). תנן ד' אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ומתו הנשואים אחיות הרי אלו חוללות ולא מתיצמות ומפרש התם צגמרא משום דקסבר אסור לצטל מלות יצמין דלילמא אדמיצס חד מיית אידך וקצטלת מלות יצמין וההיא משנה רצי מאיר כדמוכח צפ"צ דיצמות (דף יח.). משום דסתם מתני' ר"מ ויש

לומר דלכולי עלמא חיישי' התם למיתה דלאחר שייצס לאחת פעמים שממתין השני זמן גדול מלחלוץ ומלייצס וחיישינן^א שמה ימות צינתיים אצל שמה ימות צומן מועט לא חיישינן צבקיעת הנוד דהכא וא"ת והא לא חייש ר"מ לשמה מת דומן מרובה צפרק כל הגט (גיטין דף כה:). דקתני צת ישראל הנשואה לכהן והלך צעלה למדינת הים אוכלת צתרומה צחוקת שהוא קיים ואצ"י לא מפליג התם צין שמה מת לשמה ימות וסוגיא דשמעתין דפרק שני דיצמות כאצ"י דמשמע דקיבלה אצ"י מרצה וי"ל דאצ"י מדמה פרק כל הגט חששא דשמה מת דומן מרובה לשמה ימות לאלתר דמאן דחייש להאי חייש אצ"י פשיטא דלא לגמרי מדמי שמה מת לשמה ימות לאלתר^א דהא רצי יהודה דחייש לשמה ימות לאלתר גצי צקיעת הנוד ואס חיימי לומר דחייש נמי לשמה מת לאלתר א"כ אשת כהן שינא צעלה מפתח ציתה לא תאכל צתרומה מכיון שנחעלם צעלה מעיניה ונריך שיהא צעלה תמיד לפניה צשעה שהיא אוכלת: רבי יהודה ורבי יוסי ור"ש אופרין. הא דצעי למימר צשמעתין וצעירוצין (דף לו:). וצגיטין (דף קה:). וצמרובה (צ"ק דף ט:). טעמא דר' יהודה משום דלית ליה צרירה אע"ג דקתני צהדיא משום צקיעת הנוד דכוותי' אשכחן טובא שאין הגמרא חושב עיקר טעם אוחו טעם המפורש צמשנה פרק התערובות (צחים דף עו:). גצי אצרי תמימה שנחערו צאצרי צעל מוס וצפרק שלישי דצצועות (דף כה:). גצי צצועה שלא אוכל ואכל כל שהוא חייש דצרי ר"ע וצפרק שני דמכות (דף קו:). גצי כמה יאכל מן הטבל ויהא חייז ר' שמעון אומר כל שהוא וא"ת אי רצי יהודה לית ליה צרירה אלמא צצירא ליה כר' יוחנן דצריש כל הגט (גיטין דף כה:). וצפרק מעשר צהמה (צבורות דף נ:). דאמרין האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ציוצל אס כן היאך מנא ידיו ורגליו צצית המדרש^א דלא משכחת דמייתי צבורים אלא חד צר חד עד יהושע צן נון דצפרק החוצל (צ"ק דף ז:). אית ליה לר' יהודה קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי גצי דין יוס או יומים וכן נמי לר' יוסי דמסקתא ליה התם אי כקנין הגוף דמי או לאו והכא לית ליה צרירה וכי האי גוונא דייק צסוף השולח צגיטין (דף מה:). וי"ל דמדן יוס או יומים אין ללמוד צעלמא אלא גצי מילי דעצד לתוד דהתם כמיצי קראי דכספו ותחת ידו ומיהא טעמא לא מייתי לה צהשולח כי מייתי ההיא דשדה אחוזה ועוד יש לומר דדוקא ר' יוחנן הוא דלית ליה הך סברא דמשום דלקוחות הן מחזירין זה לזה אצ"י אינך אמוראי הוה אמרי דאע"ג דאין צרירה אין מחזירין דקאמר^א צריש כל הגט (שם דף כה:). וצפרק מעשר צהמה (צבורות דף נו:). דמכר הוא דאמר רחמנא דליהדר^א ציוצל ירושה ומתנה לא ור'^א יוחנן לא קשיא מרצי יהודה דהוה מפרש טעמא משום צקיעת הנוד מיהו לא יתכן טעם זה לר' יוסי דע"כ לית ליה^א כמו שאפרש וא"ת דהכא לית ליה לר' יוסי צרירה וצפרק מי שחזו (גיטין דף עג:). אית ליה צרירה דתנן ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ולכי מיית הוה גיטא ולמאן דמחלק צריש כל הגט (שם דף כה:). צין תולה צדעת עצמו לתולה צדעת אחרים ניחא ורצא דלא מפליג התם מפרש טעמא [משום צקיעת הנוד ורצה מפרש טעמא^א] פרק צכל מערבין (עירובין דף לו:). משום דצעינן ראשית ששיריה ניכרין ומיהו אכתי קשה דצפרק צכל מערבין (שם) משמע דלית ליה צרירה לר' יוסי גצי מעשר שיש לי צצית מחולל על סלע שחעלה צדי מן הכיס ר' יוסי אומר לא חילל ויש לחלק משום דצההיא דמי שחזו דצרי אע"ג דמכר להצבר צודאי שהרי או יחיה או ימות ויש ליה צרירה טפי מההיא דסלע שחעלה צדי מן הכיס דשמה לא יתצרי דצרי לעולם דכי^א האי גוונא נוכל לתרך דשמואל אדשמואל^א: תלמוד

